

Aşağıda Joseph Nye'in *The Future of Power* adlı kitabının tanıtımını yaptığı YouTube videosunun Túrçesini aktarıyorum:

Güc istediğini elde etmek için başkalarını etkileme yeteneğidir. Bunu üç yoldan yapabilirsin. İnsanları zorlayabilirsin, «sopa» diye adlandırılır. Onlara karşılığını ödersin; «havuç» diye adlandırılır. Ya da onları cezbedebilirsin, ikna edebilirsin; buna da ben «yumuşak güç» diyorum. Havuç ve sopa sert güç; cezbetme ve ikna yumuşak güçtür; ve bunlar her zaman başkalarının senin istediğini yapmasını sağlar.

Yumuşak güç sık sık bazı insanlar tarafından basitçe kültürel ilişkiler anlamına geldiği biçiminde yorumlanır ve bazıları "Sadece yumuşak, hiçbir etkisi yok." diye şikayet eder. Başkaları onun için gereğinden fazlasını ileri sürerler; bütün sorunları çözebileceğimizi söylerler. Açıkçası, çözemeyiz. Örneğin, Kuzey Kore'nin nükleer sorununu çözemeyiz. O halde, «zeki güç».

«Zeki güç» terimini pratik gündelik siyasadada sert ve yumuşak gücü birleştirmek zorunda olduğunu dile getirmenin bir yolu olarak geliştirdim. Ama farklı durumlarda farklı karışimleri, farklı kombinasyonları istersin. Hillary Cillinton'ın «yumuşak güç»ü Obama yönetimi için slogan olarak aldığını görmek ilginçtir.

Güc: Dağılım & Dönüştürme

Bugün Dünya'nın ne olduğunu söylemeye çalışan bir sürü insan var. İki kutuplu mu? Çok kutuplu mu? Bunu nasıl açıklayabiliriz? Ve yanıt tek bir boyutun olmadığıdır. 19. yüzyılın ya da erken 20. yüzyılın askeri gücün herşeye hükmettiği o eski günlerine dönüp baktığımızda, pek bir önemi yoktu. Ama bugün askeri düzlemde, ekonomik düzlemde ve uluslar üstü düzlemde gücün çok farklı dağılımlarına sahipsin.

Hadi o üç boyutlu satranç oyunu metaforunu kullanayım. Bir satranç tahtası düşün. Askeri güce karşılık gelen üst tahtasında, temelde Amerika Birleşik Devletleri küresel askeri güce

sahip tek ülkedir. Ama bu oyunun orta tahtasında, ülkeler arasında ekonomik güç bakımından Dünya çok kutupludur. Avrupa Birliğinin rollerini birleştirdiğinden bu yana yirmi yıl kadar geçti. şimdi Çin katılıyor. Uluslar üstü ilişkilere karşılık gelen alt tahtaya gittiğimizde, devletlerin kontrolü dışındaki sınır ötesini düşün -iklim değişikliği, terörizm vs. gibi. Orada kaotik olarak dağılmış güçler var; tek kutupluluktan, çok kutupluluktan ya da iki kutupluluktan söz etmenin bir anlamı yok. Bu anlamda üç boyutlu satranç oyunu, bugünlerde, 21. yüzyılda güçlerin dağılımlının tek bir yolunun olmadığını hatırlamana yardım ediyor. Diğer bir sorunda bir ülke herhangi başka bir ülkeden daha fazla güç kaynaklarına sahip olabilir. Örneğin, A.B.D.'nin hem yumuşak, hem sert güç bakımından daha fazla kaynağı var. Ama bu kaynakları beceriksiz biçimde çıktıya dönüştürüyorsa, bu gücü dönüştürme sorunudur.

Bildiğin gibi Amerika Birleşik Devletleri hükümeti, beceriklilik üretmek için değil de, - istersen...- özgürlüğü (*liberty*) korumak için doğmuştur. Bundan dolayı, sık sık, yasama organıyla yürütme organı arasındaki çatışmalara ya da sızmaları vesaireyi kontrol altına almayı zorlaştıran basın özgürlüğüne baktığında, Amerika'nın kaynaklarını istediğimiz çıktılara dönüştürmekte başka bakımlardan istediğimiz kadar iyi olmadığı zamanlar var. Diğer yandan, bunların bazıları yumuşak gücümüze yardımcı oluyor. Demokratik idealler, konuşma özgürlüğü vesaire için yaşayan bir ülke olduğumuz olgusu bizi herhangi verili bir siyasette daha az becerikli yapsa da insanların bize hayranlık duymasını sağlıyor.

Hep bir derece beceriksizliği olan bir hükümetimiz olacağını düşünüyorum; çünkü o şekilde tasarlandı. Eskiden beri söylene gelen fıkrada, "Kurucu babalar hükümeti Kral George'un bize hükmedememesi adına yarattılar; başka kimse de hükmedemeyecek biçimde oldu." denir. Beceriksizlikler yaratan bu şeyleri bırakacak değiliz; çünkü özgürlükleri (*liberty*) muhafaza ediyorlar.

Demokrasilerin çoğu kez gücün dönüştürülmesinden başka gücün yerel olarak yayılması bakımından sorunları da olur. Yasama var, yürütme organı var. Bazen bir birlerine müdahale edebilirler; bazen zorlayabilirler; bazen rekabet edebilirler. Otokrasilerin çoğu kez böyle

sorunları yok. Diğer yandan otokrasiler uzun vadede başka sorunlara yol açarlar; kendilerine inanmaya başlarlar, bağımsız eleştirelilik yoktur. Böylece, başka türlü bir hata yaparlar; çok fazla rekabetin bulunması değil, tam tersine yeteri kadar rekabetin olmaması.

Gücün Geleceği

Amerika'nın gücüne ilişkin ilk kitabımı "*Bound to Lead*" ("Yönetmeye Zincirli") adıyla yirmi yıl önce yazdım. O zamanlar geleneksel bilgelik Amerika Birleşik Devletleri'nin gerilemekte olduğuydu. Bunun doğru olduğunu düşünmedim ve o kitapta yaptığım tahminlerin fiilen doğrulandığını düşünüyorum. Ama sonra, 2001'den itibaren tam tersi bir sorunu ortaya çıkardık. Gerilemekte olduğumuzu düşünmüyorduk; tam tersine istediğimizi yapabilecek kadar güçlü olduğumuzu düşünüyorduk. Bu Irak'ın işgali gibi kibirli hatalara yol açtı. Ve şimdi yeniden gerilediğimizi düşünmeye döndük. Kamuoyu araştırmaları Amerikalıların çoğunluğunun ülkenin gerilemekte olduğunu düşündüğünü gösteriyor. Kitabımda bu döngülerin bize gerçekler hakkında olmaktan çok Amerikalı insanların psikolojisi hakkında bir şeyler söylediğini ileri sürmeye çalıştım. Gerçeklikte çok da kötü yapmıyoruz. Amerika Dünya ürününün 1918'de bir çeyreğini üretiyordu. İkinci Dünya Savaşından sonra, Dünya ürününün yüzde ellisine geldi, bu durum yapaydı çünkü diğer ülkeler tahrip edilmişti. Tedricen -o sözcüğü kullanmak istersen- geriledik, 1971'de yüzde yirmi yirmi beş dolaylarına kadar ve bugünde bu düzeylerdeyiz.

21. yüzyılda Dünya'da iki büyük güç kaymasının yaşandığını düşünüyorum. Birincisi devletlerden kayma, Batı'dan Doğu'ya güç geçişi var. Asya'ya bakarsan 1800'de Asya Dünya'nın nüfusunun yarısına ve Dünya ürününün yarısından fazlasına sahipti. 1900'de, temelde Amerika ve Avrupa'daki sanayi devriminin sonucu olarak Dünya ürününün yüzde yirmisine düşmüştü. Şimdi 21. yüzyılda Asya'nın Dünya nüfusu içindeki payıyla tutarlı bir üretim oranına dönmeye başladığını görüyoruz. Buna bazen «Çin'in Yükselişi» deniyor. Bundan çok daha fazlasıdır. Hakikaten yeniden normal Dünya ilişkilerine doğru Batı'dan Doğu'ya genel bir kaymadır. Bunun idare edebileceğimiz bir sorun olduğunu düşünüyorum. Uzun vadede baştan başa hakikaten iyi de olabileceğini düşünüyorum. Ama biraz yönetme

alır.

21. yüzyılın diğer büyük güç kayması, ister Asya'da olsun, ister Amerika'da olsun, ister Avrupa'da olsun tüm hükümetlerden hükümet dışı aktörlere ya da devlet dışı aktörlere kaymadır. Bu da iletişim teknolojisindeki müthiş gelişmeden dolayı olan bir şeydir ki bu uluslar arası politikada baş rol oynamaya karşı giriş engellerinin büyük ölçüde azaldığı anlamına gelir. Skype'a erişimi olan herhangi birinin örneğın Dünya'nın dört bir yanıyla iletişime ulaşması şimdi çok ucuz. Gördüğümüz, bu güç difüzyonunun devlet dışı aktörleri daha önce yapamadıkları şeyleri yapmaya yönelttiğidir. Bunların bazıları çok iyi, ama bazıları, el Kaide gibi çok kötüdür. Wikileaks vakasında olduğu üzere süper güçlü bireylere de yol açıyor.

Bu iki kayma, güç geçişi ve güç difüzyonu, eş zamanlı meydana geliyor. Bunların aynı zamanda her ikisiyle de birlikte nasıl çalışacağımızı öğrenmemiz gerekiyor.